

Motion till riksdagen 2021/22:2453

av Yasmine Eriksson m.fl. (SD)

Cirkulär ekonomi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet inom EU-samarbetet vad gäller standarder för förpackningsmaterial och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier för att stimulera ökad återvinning och produktutveckling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av mål för insamling och återvinning av textilier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsinsatser gällande utökat tillvaratagande av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undantaget för särskilda livsmedel från EU:s förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna avseende bäst-före-datum och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett ramverk med mätregler och definitioner av nyckeltermerna för mätning av matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mätning av matsvinn framöver bör omfatta fler flöden än i dag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en harmoniserad biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur delningsekonomin kan främjas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan ställas krav på plattformar som handhar uthyrningstjänster att redovisa intäkter och betala in skatter för sina användare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att materialåtervinna uttjänta däck och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av lagstiftningen som missgynnar syntetiska alternativa bränslen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti som präglas av förvaltarskaps-tanken. Naturen och dess resurser ska utnyttjas så varsamt och effektivt det är möjligt. Grundläggande i detta arbete är att undvika resursslöseri, såsom exempelvis matsvinn, och så långt det är rimligt och samhällsekonomiskt försvarbart återvinna produkter, material och energi. Här går sunt ekonomiskt förvaltarskap och omsorg om jordens resurser hand i hand.

Sverige är framgångsrikt i detta arbete. Avfall som deponeras i Sverige ligger idag på enstaka promille, matsvinnet ligger långt under EU-genomsnittet och vi uppnår idag i huvudsak de mål som satts upp inom återvinningen. Detta innebär dock inte att strävan mot ytterligare förbättrad resurseffektivitet bör upphöra.

Uttrycket cirkulär ekonomi är positivt i den mån det avser ekonomiskt försvarbar återanvändning och återvinning. Cirkulär ekonomi får dock inte upphöjas till en dogm som trumfar ekonomisk hänsyn och sunt förnuft. Normalt kan inte flöden cirkuleras till 100 procent, och det är oftast inte heller nödvändigt. Speciellt vaksamma bör vi vara när så kallade nollvisioner ställs upp, särskilt om det enbart leder till kreativ redovisning över verksamhetens utsläpp. Det är exempelvis varken cirkulärt eller ekonomiskt försvarbart när en verksamhet övergår till användning av importerad HVO-diesel, vilket i realiteten flyttar utsläppen till jordbruket i andra länder.

Som ett relativt glesbefolkat land med en miljömedveten befolkning och fungerande institutioner, är problemen i Sverige måttliga jämfört med i många andra länder. Här ser vi för övrigt en möjlighet till export av svensk teknik inom avfallshantering, vilket borde vara positivt ur global miljösynpunkt.

Återvinning

Grundläggande inom återvinningen är att det ska vara enkelt för den enskilde att göra rätt. Av primär betydelse är tillgång på återvinningsstationer, men även att förpackningsmaterial utformas på ett sådant sätt att det kan återvinnas. Fastighetsnära insamling är ett verktyg som bevisligen leder till ökad andel återvunnet material. Mycket arbete återstår på detta område, och framför allt när det handlar om plastmaterial krävs mer forskning och produktutveckling för att kunna öka återvinningen. Ett starkt producentansvar ger företag incitament att se över hela sin produktions- och avfallshanteringskedja. Då kan avfallet i bästa fall ses som en resurs, vilket ytterligare bidrar till att öka återvinningen. Genom att företag tar ansvar för avfallet stimulerar man till att produkt-design och material anpassas så att återvinningsprocessen kan bli så effektiv som möjligt. Arbetet på EU-nivå för att ta fram förpackningsstandarder som förenklar materialåtervinning måste intensifieras.

Producentansvar för textilier

Ansvar för omhändertagande av textilier som inte ska återanvändas ligger idag på kommunerna, då det i laglig mening betraktas som hushållsavfall. Samtidigt är intresset för att ta hand om gamla textilier stort inom branschen, och det har uppmärksammats att flera klädkedjor brutit mot lagstiftningen när de tagit initiativ till insamling av textilier i sina butiker. För att stimulera till ökad återvinning och produktutveckling behöver ett producentansvar införas även för textilier. Det bör även sättas upp nationella mål för insamling och återanvändning av textilier.

Onödigt matsvinn

Mängden matsvinn innebär idag ett enormt resursslöseri. Beräkningar från Naturvårdsverket har visat att varje svensk årligen gör sig av med 26 kg matavfall och att en svensk barnfamilj skulle kunna spara tusentals kronor varje år genom att bättre ta vara på all inköpt mat. Genom att bättre ta till vara avfall och mat i alla led, från produktion, transport och förädling hos såväl handlare som konsumenter, finns det stora realiserade möjligheter till samhällsekonomiska besparingar, och dessutom möjligheter att minska vårt utnyttjande av jordens resurser. Informationsinsatserna bör förbättras på detta område. Regeringen bör även arbeta för undantag vad gäller bäst före-datum. Exempelvis hanteras svenska ägg kyllda, vilket gör att deras hållbarhet i praktiken är betydligt längre än det sista datum som EU tillåter. Detta medför att butiker varje år tvingas slänga ägg som fortfarande är fullt ätliga.

Regeringen har nyligen beslutat om nya etappmål för att minska matsvinnet. Detta är positivt, men grundläggande i arbetet med att minska matsvinnet är ett fungerande system för mätning, med tydliga definitioner utan att påverka företagens lönsamhet negativt. Ett ramverk med tydliga mätregler och definitioner av nyckeltermerna bör tas fram. Ramverket ska sträva mot att alla aktörer i livsmedelskedjan mäter på samma sätt och kan bidra med mätresultat som går att sammanställa på nationell nivå. För att skapa bättre förutsättningar för att minska matsvinnet bör mätningarna av matsvinn framöver omfatta flera flöden som idag inte omfattas av EU:s mätkrav. Ett sådant exempel är potentiellt ätbar mat.

Rimliga förutsättningar för biogasproduktion

Rötning av matavfall är ett bra sätt att ta tillvara den energi som lagras i organiskt hushållsavfall och restprodukter från livsmedelsindustrin. Slammet kan användas som gödningsmedel, förutsatt att det inte innehåller otillåtna nivåer av exempelvis tungmetaller. Som biobränsle har biogas från avfall flera fördelar: det har en bra koldioxidbalans, produceras huvudsakligen i Sverige och reducerar beroendet av fossila bränslen. För närvarande möjliggörs biogasproduktionen av gynnsamma skatteregler.

Villkoren för biogasens vidkommande ska inte försämrats, men det svenska systemet är satt under press. I södra Sverige finns ett med Danmark integrerat biogasnät, vilket medför att svenska biogasproducenter konkurrerar med danska aktörer som erhåller produktionsstöd. Produktionsstöd för biogas är ingen idealisk lösning, men givet att marknaderna har integrerats bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark

harmoniseras. Regeringen bör låta utreda frågan skyndsamt och arbetet med att åstadkomma rimliga förutsättningar för att bedriva rötning av matavfall bör fortgå.

Delningsekonomi

Utvecklingen på det digitala området har skapat nya vägar för privatpersoner och företag att dela, hyra ut och byta tillgångar med varandra. Delningsekonomi växer och i och med det skapas nya förutsättningar för ett mer resurseffektivt samhälle. Detta sker trots att politiken, snarare än att skapa förutsättningar, försvårar och komplicerar. Det bör utredas hur regler på beskattningsområdet kan förändras för att förenkla för den växande delningsekonomi. Ett sätt vore att definiera delningsekonomi som en ekonomisk aktivitet som understiger ett visst belopp, och att verksamheten i annat fall klassas som professionell. Detta skulle öppna upp för förenklade skatteregler för de privatpersoner som vill dela, hyra ut och byta tillgångar med varandra. Det bör även utredas huruvida det kan ställas krav på plattformarna, att redovisa intäkter och betala in skatter för sina användare. Detta för att förenkla och minska riskerna för privatpersoner.

Den cirkulära ekonomins potential

Sverige utnyttjar idag inte den cirkulära ekonomins fulla potential. Regelverk och byråkrati försvårar ibland för företag som vill skapa nya värden av uttjänta produkter.

Ett exempel på detta återfinns inom däckbranschen, och hur vi i Sverige hanterar frågan kring återvinning av uttjänta däck. Vi ser idag att det förbränns ett ökande antal däck i Sverige jämfört med tidigare år, samtidigt som vi ligger efter många andra länder när det kommer till arbetet med återanvändning av materialet i däck. Däck klassas idag som avfall, vilket gör materialåteranvändningen komplicerad. Det bör utredas närmare huruvida däck framöver istället kan betraktas som råvara. Särskilt bör man studera de danska regelverken, som innebär att det är tillåtet att produktifiera granulat från uttjänta däck. På så vis skulle vi kunna få tillgång till nya resursslager i landet, som kan bidra till att skapa nya produkter och skapa fler arbetstillfällen. Sverige ligger efter många andra länder när det gäller arbetet med återanvändning av materialet i däck. Idag sker det också en ökande export från Sverige av förbrukade däck till andra länder.

Ett annat problem som föreligger idag är att möjligheten att sälja syntetiska, ”alternativa bränslen” begränsas genom att dessa bränslen riskerar att jämföras med ordinarie råoljebaserade ”dieselbränslen” i lagstiftningen. Detta trots att de beräknade utsläppsminskningarna är betydande från sådana bränslen. I detta sammanhang kan nämnas att bränsle framställt ur naturgas och fackelgaser (gasformigt avfall) kan minska utsläppen av fossil CO₂ jämfört med råoljebaserade dieselbränslen med upp till 40 procent. Dessutom ger syntetiska bränslen mycket lägre utsläpp av sot, giftiga kolväten och NO₂ jämfört med ordinarie råoljebaserade dieselbränslen. Det är önskvärt att lagstiftningen om reduktionsplikten tar hänsyn till de faktiska utsläppsminskningarna och även tar hänsyn till definitionerna av ”bensin”, ”dieselbränslen” och ”alternativa bränslen” som redan finns i drivmedelslagen.

Det blir omöjligt att följa lagar om varje lag har sina egna definitioner. Det framgår av promemorian till lagen att reduktionsplikten skulle omfatta ordinarie ”bensin” och

”dieselbränslen”. Den skulle inte omfatta ”alternativa bränslen”. Det är angeläget att det sker en översyn av lagstiftningen på området så att inte bränslen, såsom syntetiska alternativa bränslen, som kan bidra till minskade utsläpp, riskerar att missgynnas i förhållande till andra bränslen.

Yasmine Eriksson (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Runar Filper (SD)

Staffan Eklöf (SD)

Mats Nordberg (SD)